

KI-109

March-2014

M.Com-II (Annual Pattern)**Cost Accounting-III****(Management A/c-3)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 100

1. એક્ષ કંપની દ્વારા પોતાના ઉત્પાદન અંગે પ્રમાણ પડતર પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. તમને તેની પેદાશ “સુપીરીયર” અંગેની અંદાજિત અને ખરેખર માહિતી આપવામાં આવી છે. તમારે જરૂરી વિચલનોની ગણતરી અને મેળવણી પત્રક તૈયાર કરવાનું છે.

20

વિગતો	અંદાજિત (₹)	ખરેખર (₹)
વેચાણ મૂલ્ય @ ₹ 40 લેખે	16,00,000	—
@ ₹ 42 લેખે	—	14,70,000
માલસામાન પડતર @ ₹ 4 પ્રતિ કિલો અને 4 કિલો એકમદીઠ	6,40,000	—
@ ₹ 4.50 પ્રતિ કિલો અને 4 કિલો એકમદીઠ	—	6,30,000
મજૂરી પડતર @ ₹ 1 પ્રતિ કલાક અને 5 કલાક એકમદીઠ	2,00,000	—
@ ₹ 1.20 પ્રતિ કલાક અને 4.50 કલાક એકમદીઠ	—	1,89,000
ચલિત પડતર @ ₹ 1.60 પ્રતિ કલાક અને 5 કલાક એકમદીઠ	3,20,000	—
@ ₹ 2 પ્રતિ કલાક અને 4.50 કલાક એકમદીઠ	—	3,15,000
સ્થિર પડતર @ ₹ 2 પ્રતિ કલાક	80,000	—
@ ₹ 2.40 પ્રતિ કલાક	—	84,000
કુલ પડતર	12,40,000	12,18,000

X Company Limited has followed Standard Costing System for its production. You are provided budgeted and actual information pertaining to its product “Superior”. You are asked to calculate necessary variances and also prepare reconciliation statement :

Particulars	Budgeted (₹)	Actual (₹)
Sales value @ ₹ 40 per unit	16,00,000	—
@ ₹ 42 per unit	—	14,70,000
Material cost @ ₹ 4 per kg & 4 kg. per unit	6,40,000	—
@ ₹ 4.50 per kg & 4 kg per unit	—	6,30,000
Labour Cost @ ₹ 1 per hour & 5 hours per unit	2,00,000	—
@ ₹ 1.20 per hour & 4.50 hours per unit	—	1,89,000
Variable Overheads @ ₹ 1.60 per hour & 5 hours per unit	3,20,000	—
@ ₹ 2 per hour & 4.50 hours per unit	—	3,15,000
Fixed Overheads @ ₹ 2 per hour	80,000	—
@ ₹ 2.40 per hour	—	84,000
Total Cost	12,40,000	12,18,000

અથવા/OR

1. (a) વિચલનોની હિસાબી નોંધ અંગેની એકાકી યોજના સમજાવો. **10**
Explain single plan method of accounting for variances.
- (b) આયોજન અને કામગીરી વિચલન અને રૂઢિગત વિચલનો વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો. **5**
Distinguish between planning and operating variances and conventional variances.
- (c) લાગત વિચલનોની તપાસ અંગેનું કોઈપણ એક મોડલ સમજાવો. **5**
Explain any one method of Cost Variance Investigation.
2. (a) એક્ષવાયઝેડ કંપની દ્વારા એક નવી પેદાશ વિકસાવવામાં આવી છે. કંપની કિંમત નિર્ધારણ અંગેની નીતિ અંગે દ્વિધા અનુભવે છે. કંપનીને યોગ્ય કિંમત નિર્ધારણ અંગેની નીતિ અંગે સલાહ આપો. **10**
XYZ Company limited has developed one new product, the management of the company is facing dilemma for selection of pricing policy. Advise the company for selection of proper pricing policy.
- (b) વેચાણકિંમત નક્કી કરતી વખતે અસર કરતાં પરિબલોની ચર્ચા કરો. **10**
Discuss about those factors which are having significant influence over determination of selling price.

અથવા/OR

2. (a) એબીસી કંપની લિમિટેડ દ્વારા ચલિત પડતર પદ્ધતિ આધારિત ઐતિહાસિક પડતરનું પત્રક વર્ષ 2013 માટેનું નીચે પ્રમાણે આપવામાં આવેલ છે : **10**

વિગતો	₹	₹
વેચાણ		66,000
બાદ : પ્રત્યક્ષ માલસામાન	16,000	
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	8,000	
ચલિત શિરોપરી ખર્ચ	6,000	30,000
ફાળો		36,000
બાદ : સ્થિર ઉત્પાદન ખર્ચ (કુલ ચલિત પડતર પર આધારિત છે.)		10,000
		26,000
બાદ : બિન ઉત્પાદકીય શિરોપરી ખર્ચ (કારખાના પડતર પર આધારિત છે.)		4,000
નફો		22,000

વર્ષ 2014 માટે એક ખાસ ઓર્ડર મળવાની સંભાવના છે. ચલિત પડતર અંગેનો અંદાજ નીચે પ્રમાણે છે :

	₹
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	60,000
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	30,000
ચલિત શિરોપરી ખર્ચ	<u>12,000</u>
	1,02,000

ધારણા : નફાના દરમાં કોઈ ફેરફાર અપેક્ષિત નથી. જે વેચાણ પર આધારિત છે.

કંપનીનો હરીફ આ પેદાશ ₹ 2,30,000 માં આપવા માટે તૈયાર છે. તમને એવું લાગે છે કે કંપની આ ઓર્ડર ₹ 2,30,000 કરતાં ઓછી કિંમતે આપવા સમર્થ છે ?

ABC Company Limited has provided the following historical income statement as per variable cost system for the year ending 2013 :

Particulars	₹	₹
Sales		66,000
Less : Direct Material	16,000	
Direct Labour	8,000	
Variable Overheads	6,000	30,000
Contribution		36,000
Less : Fixed Production Overheads (based on total variable cost)		10,000
		26,000
Less : Non-Manufacturing Overheads (based on works cost)		4,000
Profit		22,000

For the year 2014 one special order is expected to be received. The estimate of Variable Cost is as follows :

	₹
Direct Material	60,000
Direct Labour	30,000
Variable Overheads	<u>12,000</u>
	<u>1,02,000</u>

Assumption : No change in profit rate is expected, which is based on total sales. The competitor of the company is prepared to supply this product at ₹ 2,30,000. Do you think that company is able to accept this order below ₹ 2,30,000 ?

- (b) ઓમેક્ષ ઈલેક્ટ્રીક કંપની પાસે પોતાની ઈલેક્ટ્રીક પેદાશ અંગે નીચે પ્રમાણેનું પડતર માગણું છે : **10**

	₹
પ્રત્યક્ષ માલસામાન	150
પ્રત્યક્ષ મજૂરી	225
ચલિત શિરોપરી ખર્ચા	<u>90</u>
	<u>465</u>

કુલ સ્થિર ખર્ચા ₹ 36,00,000 ના છે.

- (i) ન્યૂનતમ વળતરનો દર કરવેરા પછીનો ચોખ્ખી મિલકતો પર 20%.
- (ii) કુલ મિલકતો ₹ 61,00,000 ની છે, જેમાં અવાસ્તવિક મિલકતો ₹ 1,00,000 ની સમાયેલ છે. ઉછીના ભંડોળો ₹ 20,00,000 છે.
- (iii) કોર્પોરેટ કરવેરાનો દર 40% છે.
- (iv) અપેક્ષિત ઉત્પાદન 20,000 એકમો છે.

ગણતરી કરો : કુલ વેચાણમૂલ્ય અને એકમદીઠ પડતર.

Omax Electric Company has the following cost structure for an electric product :

	₹
Direct Material per unit	150
Direct Labour per unit	225
Variable Overheads	<u>90</u>
	<u>465</u>

Total Fixed Overheads are ₹ 36,00,000.

- The expected minimum rate of return is 20% after tax on net assets.
- Total assets are of ₹ 61,00,000 inclusive of fictitious assets of ₹ 1,00,000 & borrowed funds are of ₹ 20,00,000.
- Corporate tax rate is 40%.
- Expected production is 20,000 units.

Calculate : Total Sales value and per unit selling price.

3. કામગીરી માપવાની રીતો તરીકે રોકાયેલી મૂડી પર વળતરનો ખ્યાલ સમજાવો. ફેરબદલી કિંમત શા માટે અપનાવવામાં આવે છે ? 20

Explain the concept of return on investments as a technique to measure of performance of business. Why is transfer pricing adopted ?

અથવા/OR

3. ગમે તે બે ના જવાબ આપો : 20

Write any **two** :

- (a) નફાલક્ષી કેન્દ્રો એટલે શું ? તેના ફાયદાઓ અને મર્યાદાઓ જણાવો.

Define Profit Centres. State its merits and demerits.

- (b) સ્પર્ધાત્મક નિશાનીકરણ (બેન્ચ માર્કિંગ)નો અર્થ અને પ્રક્રિયા સમજાવો.

Explain the term Bench-marking and state its process.

- (c) “વ્યૂહાત્મક સંચાલકીય હિસાબી પદ્ધતિ” વિશે લખો.

Write a note on “Strategic Management Accounting system.”

4. (a) સલામતિનો ગાળો એટલે શું ? તેનું મહત્ત્વ સમજાવો અને સલામતિના ગાળામાં સુધારો લાવતા જુદા જુદા વિકલ્પો ચર્ચો. 10

What is Margin of safety ? Explain its significance and discuss different options which bring improvement in margin of safety.

- (b) સમતૂટબિંદુ વિશ્લેષણની ધારણાઓનું ટીકાત્મક રીતે મૂલ્યાંકન કરો. 10

Critically evaluate assumptions of Break Even Analysis.

અથવા/OR

4. (a) એક્ષ લિમિટેડ ત્રણ પેદાશો બનાવે છે અને હિસાબી ચોપડાઓમાંથી નીચે પ્રમાણેની વિગતો મેળવવામાં આવી છે :

15

વિગતો	પેદાશો		
	એક્ષ	વાય	ઝેડ
વેચાણ મિશ્ર (ટકાવારીમાં)	35	35	30
વેચાણ કિંમત (₹ માં)	30	40	20
ચલિત ખર્ચ (એકમ દીઠ ₹ માં)	15	20	12

₹

કુલ સ્થિર ખર્ચ 5,40,000

કુલ વેચાણ 18,00,000

કંપની દ્વારા અન્ય પેદાશ “ક્યુ”, ઝેડ પેદાશના સ્થાને બનાવવામાં આવેલ છે. તે અનુસંધાનમાં નીચે પ્રમાણે અંદાજો કરવામાં આવેલ છે.

વિગતો	પેદાશો		
	એક્ષ	વાય	ક્યુ
વેચાણ મિશ્ર (ટકાવારીમાં)	45	25	30
વેચાણ કિંમત (₹ માં)	30	40	30
ચલિત ખર્ચ (એકમ દીઠ ₹ માં)	15	20	15

સ્થિર ખર્ચ અને વેચાણમાં કોઈ ફેરફાર અપેક્ષિત નથી. તમે એવું માનો છો કે પેદાશ બદલવા અંગેનો નિર્ણય સલાહ ભરેલ છે ? તમારો જવાબ સમજાવો.

X Limited manufactures three products and the following information is available from the books of accounts :

Particulars	Products		
	X	Y	Z
Sales Mix (in %)	35	35	30
Selling price (in ₹)	30	40	20
Variable cost (per unit in ₹)	15	20	12

₹

Total Fixed Cost 5,40,000

Total Sales 18,00,000

Another product “Q” is developed by the company to replace product “Z”. In this context the following estimates are made :

Particulars	Products		
	X	Y	Q
Sales Mix (in %)	45	25	30
Selling price (in ₹)	30	40	30
Variable cost (per unit in ₹)	15	20	15

No change is estimated for fixed cost and sales. Do you think that the replacement decision is advisable ? Explain your answer.

(b) ચાવીરૂપ પરિબલનો ખ્યાલ સમજાવો.

5

Explain the concept of Key Factor.

5. (a) એક કંપનીના 2013 ના વર્ષના પ્રથમ 6 માસના મરામત અને જાળવણી વિભાગના ખર્ચની વિગતો નીચે મુજબ છે :

15

માસ	ઉત્પાદનના પ્રમાણ કલાકો	મરામત ખર્ચ (₹)
જાન્યુઆરી	144	960
ફેબ્રુઆરી	138	960
માર્ચ	150	970
એપ્રિલ	162	990
મે	120	886
જૂન	172	1,050

ન્યૂનતમ વર્ગની પદ્ધતિનો ઉપયોગ કરીને સ્થિર ખર્ચની અંદાજ રકમો નક્કી કરો. જુલાઈ 2013 માટે 180 ઉત્પાદનના પ્રમાણ કલાકોના મરામત અને જાળવણી ખર્ચની અંદાજ રકમની ગણતરી કરો.

Costs in the Repairs and Maintenance department of a new company in the first six months of the year 2013 have been recorded as follows :

Month	Standard Production Hours	Repair Costs (₹)
January	144	960
February	138	960
March	150	970
April	162	990
May	120	886
June	172	1,050

Use the least square technique to estimate the fixed and variable costs. What would be the budgeted estimate for repairs and maintenance of output of 180 standard production hours is predicted for July, 2013 ?

(b) નીચેના પદો સમજાવો.

5

Explain the following terms :

(i) ઈષ્ટતમ ઉકેલ

Optimal Solution

(ii) અવરોધોનો અર્થ

Meaning of Constraints

અથવા/OR

5. આઈપીએલ બે વસ્તુઓ 'અ' અને 'બ' નું ઉત્પાદન કરે છે. 'અ' વસ્તુનો એકમદીઠ ફાળો ₹ 27 અને 'બ' વસ્તુનો ફાળો એકમદીઠ ફાળો ₹ 15 છે. 'અ' વસ્તુ માટે મશીનીંગનો સમય 6 કલાક છે, જ્યારે 'બ' વસ્તુ માટે 12 કલાક છે. 'અ' વસ્તુ માટે ગ્રાઈન્ડિંગનો સમય 6.75 કલાકનો છે. જ્યારે 'બ' વસ્તુ માટે 6 કલાકનો છે. મશીનીંગના કુલ 60,000 કલાકો તથા ગ્રાઈન્ડિંગના 54,000 કલાકો પ્રાપ્ય છે. 'અ' ના એક એકમ માટે 15 કિલો અને 'બ' ના એક એકમ માટે 24 કિલો માલની જરૂરીયાત છે. કંપનીની માલસામાનની ખરીદી 1,80,000 કિલો સુધી મર્યાદિત છે.

ફાળો મહત્તમ કરવા માટે સુરેખ આયોજનની આલેખ પદ્ધતિ દ્વારા 'અ' અને 'બ' નું ઈષ્ટ મિશ્રણ નક્કી કરો.

20

IPL manufactures two products 'A' & 'B'. The contribution per unit for product 'A' is ₹ 27 and ₹ 15 for product 'B'. One unit of 'A' requires 6 hours of machining and one unit of 'B' needs 12 hours of machining. Each unit of 'A' and 'B' requires 6.75 hours and 6 hours respectively for grinding. The total hours available for machining and grinding are 60,000 and 54,000 respectively. The requirement of direct material per each unit of 'A' and 'B' is 15 kg and 24 kg respectively. The availability of material is 1,80,000 kgs. Determine the optimal combination of 'A' and 'B' to maximize the contribution using graphical method of linear programming.

